

μεών, καταλιπών τὴν ζουπανίαν τῆς Σερβίας εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Στέφανου Β', ἔχοντα σύζυγον ἤδη τὴν Εὐδοκίαν καὶ τέκνα ἐξ αὐτῆς.

Ἀμφότεροι οἱ δύο οὗτοι μοναχοὶ Σέρβοι ἐκ βασιλικῶν γένους, πατὴρ καὶ υἱός, ἐγένοντο ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κτίτορες τοῦ αὐτοῦ ἐτι καὶ νῦν διατηρουμένου Σερβικοῦ Μοναστηρίου τοῦ Χιλιανδαρίου, δαπάνη ἰδίᾳ, καὶ τῇ γενναίᾳ χορηγίᾳ τοῦ ἐκ τοῦ εἰρημένου γάμου τῆς Εὐδοκίας συγγενοῦς αὐτῶν Ἀλεξίου αυτοκράτορος, πρὸς ὃν μετέβη ὁ Σάββας ὅπως ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἰδρύσεως μονῆς Σερβικῆς, καὶ ἐφοδιασθῇ διὰ τῶν ἀναγκαίων χρυσοβούλλων.

Ἐγένετο δὲ δεκτὸς ὁ Σάββας ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος διὰ πολλῶν τιμῶν, λαβὼν ἄφθονα δῶρα καὶ ἀφιερῶματα, ἐτι καὶ νῦν ἐν τῇ Μονῇ Χιλιανδαρίου ἐπιδεικνύμενα.

Ὁ Συμεὼν ἀπέβιωσε ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῷ 1200, ὁ Σάββας δ' ἐπιζήσας ἐπορεύθη μετ' ὀλίγον εἰς Νικαίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ Λασκάρει, ἔνθα ἔτυχεν ἐξαιρετικῶν τιμῶν διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν πρὸς τὸν Λάκαριν συγγένειαν. Ἐν Νικαίᾳ δὲ κατ' αἰτήσιν του καὶ τῇ συναινέσει τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Α' Λασκάρως, καὶ τοῦ πατριάρχου Μανουὴλ Α' Σαραντηνοῦ, τοῦ ἐπικαλουμένου Χαριτοπούλου, ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος ἀυτοκέφαλος Σερβίας¹. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Σερβίαν, ἔνθα ἐκόμισεν ἐξ Ἄθωνος καὶ τὰ ὄσῳα τοῦ πατρὸς του, ἔστειψε τὸν ἀδελφόν του Στέφανον Β' βασιλεῖα Σερβίας, θέσας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του βασιλικὸν στέμμα, ὅπερ ἔπεμψεν αὐτῷ ὁ πάπας Ὀνώριος Γ', διότι μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ὁ Στέφανος Β' καὶ ὁ ἀδελφός του Βουλκᾶνος εἶχον ὑποτάξῃ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν. Ἐπέζησε δ' ὁ Σάββας καὶ ἔστειψε δύο ἐτι βασιλεῖς τῆς Σερβίας, τὸν Ῥαδοσλαῦον (1228) καὶ τὸν Βλαδισλαῦον (1234). Ἐπιχειρήσας δὲ κατόπιν ταξιδίον εἰς Παλαιστίνην, Αἴγυπτον, Συρίαν, Ἀρμενίαν, Μικρὰν Ἀσίαν, ἀπέβιωσε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐν Τυρνάβῳ τῆς Βουλγαρίας τῷ 1237.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς ἀναμόρφωσιν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, εἰς συμφιλίωσιν τῶν διισταμένων ἀδελφῶν του ζουπανῶν Στεφάνου Β' καὶ Βούλκου, εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Παπῶν Ἰννοκεντίου Γ' καὶ Ὀνωρίου Γ', ἐπιζητησάντων καὶ ἐν μέρει ἐπιτυχόντων τὴν ὑποταγὴν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν. Τούτου δ' ἔνεκα ὁ Σάββας, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Συμεὼν τιμῶνται ὡς πολιοῦχοι Ἁγιοὶ τῆς Σερβίας, μνημονεύονται δὲ καὶ ὡς ὅσοι ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐορταζομένης τῆς μνήμης αὐτῶν τοῦ μὲν Σάββα

τῆ 14 Ἰανουαρίου, τοῦ δὲ Συμεῶνος τῆ 13 Φεβρουαρίου. Ἄλλὰ καὶ ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία ἐορτάζει ὡς Ἁγίον τὸν Σάββαν ἐπίσης τῆ 14 Ἰανουαρίου καὶ μακρὸν συναξάριον περὶ τούτου εὐρηται ἐν τῇ Συλλογῇ του Bollandus, Acta Sanctorum. Ὑπάρχουσι δὲ συναξάρια τῶν βίων αὐτῶν Σερβικῶν γραφέν ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ μαθητοῦ τοῦ Σάββα, καὶ Ἑλληνικὸν ἐν τῷ Νέῳ Ἐκλογίῳ.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἱστορικὴν σημείωσιν περὶ τῶν ὁσίων Συμεῶνος καὶ Σάββα, ἀναγκαίαν πρὸς κατανόησιν τῶν κατωτέρω, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ θέμα ἡμῶν.

Ἡ συμβίωσις τῆς Εὐδοκίας μετὰ τοῦ Στεφάνου Β' δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, διότι κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς ἱστορικοὺς ὁ Στέφανος ἀπέπεμψε τὴν Εὐδοκίαν ἔνεκα νοσήματος, ὅπερ ἐφάνη πάσχουσα. Τὰ περὶ τούτου δὲ ἀναγραφόμενα ὑπὸ τοῦ Νικήτα Χωνιάτου καὶ Γεωργίου Ἀκροπολίτου, κυρίως δὲ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐκτίθενται, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς παρανοήσεις ἱστορικὰς περιέργους, εἰς κακολογίαν καὶ δυσφημισμὸν τῆς βασιλείσσης ταύτης, ἢν συμπάρεισσαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀλεξίου Γ', πολλὰ δεινὰ ἐπενεγκόντος εἰς τὸ βυζαντινὸν κράτος.

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἀναγραφόμενων ὑπὸ τοῦ Ἀκροπολίτου καὶ Χωνιάτου, προσημαζόμενοι λέγομεν ὅτι ἡ Εὐδοκία διαζευχθεῖσα τὸν Στέφανον ἢ ἀποπεμφθεῖσα παρ' αὐτοῦ, συνεζεύχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Ἀλέξιον Δούκα Μούρτζουφλον, τελευταῖον αυτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων μετὰ τὸν θάνατον δὲ τούτου, ἔλαβε σύζυγον τὸν μέγαν τοπάρχην Ναυπλίου, Ἄργους καὶ Κορίνθου, Λέοντα Σγουρόν.

Ἐν τοῖς πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι καὶ τὰ περὶ τοῦ γάμου αὐτοῦ τῆς Εὐδοκίας διαφοροτρόπως ἐκτίθενται. Ὁ Χωνιάτης (σ. 704) ἱστορεῖ ὅτι ταύτην ἔδωκεν εἰς γάμον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ μνημονευθέντος ἀνωτέρω Ζουπάνου τῆς Σερβίας Στεφάνου Α', ὁ θεῖος τοῦ Ἀλεξίου Γ' Ἰσαάκιος, ἀπόντος τούτου ἐν ἐστρατείᾳ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ἄλλ' ὁ Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΖ' ἑκατ., ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ ἱστορίᾳ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριάρχων, οὐκ οἶδαμεν τίνας συγγραφεῖς ἀνεκδότους ἔχων ὑπ' ὄψιν, ἱστορῶν τὰ περὶ τῆς συστάσεως τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς Σερβίας, γράφει ὅτι ὁ Σάββας ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημῶν συνετέλεσεν εἰς τὸν γάμον τοῦτον, ὅπερ δὲν εἶνε ἀπίθανον, συνδυαζόμενον μάλιστα πρὸς τὰ περὶ τῶν λοιπῶν θυγατέρων τοῦ Ἀλεξίου Γ' λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Χωνιάτου (σ. 673), ὅτι ὁ Ἀλέξιος «τὰς θυγατέρας ὄρων ὀργάδας ἐπὶ λέχος, δεύτερον δὲ διὰ νεότητα καὶ ὦραν σώματος» ἐφρόντιζε νὰ συζεύξῃ πρὸς δυνάστας ἐθνῶν τὰ τῶν Χριστιανῶν πρεσβεύοντας.

Ὁ Lebeau ἐν τόμῳ 17, σ. 52 τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας του, παρερμηνεύσας τὸν Χωνιάτην, γράφει ὅτι ἡ Εὐδοκία ἦτο σύζυγος τοῦ Στεφάνου Α', καὶ ὅτι τούτου μοναχοῦ γενομένου, ὁ υἱὸς τοῦ Στεφάνου Β', εἰς ὃν κατέλιπε τὴν βασιλείαν, κατέστησε τὴν μητρειάν του κυρίαν μεγάλου μέρους τοῦ βασιλείου του, ἀλλὰ κατόπιν καταληφθεὶς ὑπὸ σφοδροῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος, ἐνυμφεῖθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, παραβιάζων τὰ ὅρια, ἀτίνα ἔταξαν οἱ νόμοι πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ φύσις αὐτὴ ἐπὶ τοιοῦτων σχέσεων. Ἄλλ' ὅλα ταῦτα τοῦ ἱστορικοῦ Γαλάτου εἶνε ἱστορικῶς παρερμηνεῖαι, οὐδὲν τούτων τοῦ Χωνιάτου εἰς ὃν παραπέμπει φεγγόμενον.

Τὰ μυθολογήματα δὲ ταῦτα τοῦ Lebeau ἔλαψε καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Βυζαντινῆς Χρονολογίας Muralt (Α', σ. 264) γράφων «Eudocie... qui après avoir épousé Etienne de Serbie fils de son premier mari, avait été honteusement chachée par lui».

Ἄγνωστον πόσον χρόνον συνέζησεν ἡ Εὐδοκία μετὰ τοῦ Στεφάνου Β', γνωστὸν μόνον ὅτι οὗτος ἀπέπεμψεν αὐτὴν περὶ τὸ 1202. Φέρεται δὲ ὡς λόγος τῆς ἀποπομπῆς ὑπὸ τοῦ Ἀκροπολίτου, (§ 5) ἐκ φήμης ἀναγράφοντος αὐτόν, πάθος τι. «Ἐπὶ τινι» δὲ πάθει, ὡς ἔφασκον, ταύτην οὗτος φωρᾶσας, ἐπὶ τὸν πατέρα πάλιν ἐπέμπευε».

Ὁ ἱστορικὸς Ἀκροπολίτης, ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Θεοδώρου Λασκάρως Ἰωάννου Βατάτση, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ὁποῦ διετρίβει, περιέλαβεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ του ὅ,τι ἤκουσε περὶ Εὐδοκίας καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀλεξίου Γ' λεγόμενον, προσθέσας τὸ «ὡς ἔφασκον», μὴ θέλων νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τῶν γραφομένων. Ἄλλ' ὁ λατίνος μεταφραστὴς τοῦ Ἀκροπολίτου ἀντὶ νὰ μεταφράσῃ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν χωρίον τοῦ Ἀκροπολίτου κατὰ λέξιν, ὡς ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ λοιποῦ κειμένου τῆς ἱστορίας, ἠθέλησε νὰ ῥίψῃ, παραχαράσων τὸ κείμενον, σκανδαλώδη ὑπαινιγμὸν μεταφράσας οὕτω «τὴν ὁποίαν (Εὐδοκίαν) ἐκεῖνος (ὁ Στέφανος), ὡς ἔλεγεν, ἀρνοῖ εἰς τί φωραθεῖσαν, ἀπέπεμψεν εἰς τὸν πατέρα τῆς» (quam ille, ut aiebat, nescio in quo deprehendam, patri remisit).

Ὁ Χωνιάτης δὲ (σ. 704), ὁ μῖσος ἄλλως τρέφων κατὰ τοῦ Ἀλεξίου Γ', πολλὰ ἐξιστορῶν κατὰ τούτου καὶ τῆς γυναικὸς του Εὐφροσύνης, λεπτομερέστερον ἀφηγεῖται τὰ τῆς ἀφορμῆς τῆς ἀποπομπῆς τῆς Εὐδοκίας ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Β' καὶ τοῦ νοσήματος αὐτῆς. Ἐν τοῖς πρώτοις ἀναγράφει ὅτι ἀπέκτησε τέκνα. Τοῦτο δὲ βεβαίως καὶ ὁ Δημήτριος Χωματιανός, αὐτοκέφαλος Ἀρχιεπίσκοπος τότε τῆς Ἀ' Ἰουστινιανῆς ἢ Ἀχρίδος, προϊστάμενος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, ἦτις, τέως ὑποκειμένη εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου, εἶχεν ἀποσπασθῆ αὐτοῦ μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Φράγγων. Τὸν

¹ Περὶ τῆς πρώτης συστάσεως τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς Σερβίας διὰ μακρῶν πραγματευόμεθα ἐν τῇ ἀνεκδότῳ ἐτι ἱστορίᾳ τῆς αὐτοκρατορίας Νικαίας καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου.

Χωματιανόν τούτον, τρίβωνα του κανονικού δικαίου και του αστικού των Βυζαντινών, ο Στέφανος Β' συνεβουλεύετο επί εκκλησιαστικών θεμάτων, άπάντα δέ ο ιεράρχης προθύμως, προσφωνών αυτόν εν ταίς άποκρίσει «Δεσπότην ύψηλότατον», «ρήγα Σερβίας και Διοκλείας», και έπαινών «τό περί τά εύσεβή και άρέσκοντα Θεώ φιλομαθές τε και φιλόπονον».

Έκ του Χωματιανού λοιπόν, ού έσώθησαν μέχρις ήμών αί προς τόν Στέφανον Β' άποκρίσεις, δημοσιευθείσαι εις τά άπαντα του Χωματιανού, τά έκδοθέντα υπό του καρδινάλιου Pitra, μανθάνομεν ότι ούτος απέκτησεν υιόν εκ τής «Κυράς Ευδοκίας» ως ονομάζει ταύτην, όν έζήτηι να νυμφευση μετά τής Θεοδώρας θυγατρός του Κομνηνού· έπεκύρωσε δέ ο Χωματιανός την περί τούτου άπόφασιν του προηγούμενου άρχιεπισκόπου, άποφανθείς ότι κατά τους κανόνας δέν ήδύνατό τις να νυμφευθί την δισεξαδέλφην τής μητρός του. Ο Κομνηνός δέ ούτος ήτο, ως έξάγεται εκ του Χωματιανού, ο Μιχαήλ δεσπότης τής Ηπείρου, συγγενής του 'Αλεξίου Γ'. 'Αλλά τά περί τούτου ανάγονται εις την ιστορίαν του Δεσποτάτου τής Ηπείρου.

Έξακολουθών ο Χωνιάτης την αφήγησίν του επιφέρει ότι έφ' ικανούς ένιαυτούς συνέζησεν ο Στέφανος μετά τής Ευδοκίας, μετεχούσης και ταύτης τής βασιλικής τιμής, άλλ' ή όμόνοια αυτών δέν διήρκεσε μέχρι τέλους του βίου, «όπερ τοίς έχέφροσι συζυγίταις πλήρωμα τής ανθρωπίνης ευδαιμονίας κρίνεται», άλλ' έπήλθε διάστασις· διότι ο μόν Στέφανος έμέμφετο αυτήν ότι έπασχεν εκ κινεμάων, προσερχομένων εκ ψωριάσεως, εκείνη δέ αυτόν ότι άμα τή αύγή παρεδίδοτο εις την κραιπάλην τής μέθης, και ότι δέν έπινεν ύδατα εκ των οικείων άγγείων, και ότι έτρέφετο διά κρυφίων άρτων. Παραθέτομεν αυτολεξεί το χωρίον του Χωνιάτου «ούκοϋν ο μόν τή γυναίκι ένεκάλει τόν τής ψωριώδους άκρασίας οδαξισμόν, ή δέ τω άνδρι προσήπτε τόν εύθυς έξ έωσφόρου άχροχάλικα, και τό μη πίνειν ύδατα έξ οικείων άγγείων και τό κρυφίων άρτων έμπίπλασθαι».

Έκ των ρημάτων τούτων σαφώς καταφαίνεται όποίόν τι νόσημα ο Χωνιάτης άποδίδει εις την Ευδοκίαν, και όποίαν έννοίαν περικαλύπτουσιν αί κατά του συζύγου αυτής αίτιάσεις. Τό νόσημα σαφώς αναγράφεται ότι ήτο ψώρα, έξ ής ή Ευδοκία υπέφερον άκρατήτους κνισμούς, εκ των ξεσμών δέ θά έπληρώθη τό σώμα αυτής πληγών, άς προξενεί ή νόσος αύτη, ήτις σήμεραν, ότε εύρέθη τό φάρμακον αυτής θεραπεύεται έντός 24 ώρών και είνε πάντ ή άκίνδυνος, τό πάλαι όμως κατετυράννει επί πολύ τους πάσχοντα, καθιστώσα αυτούς άηδέις και άπεχθείς εκ των υπό των ξεσμάτων πληγών, έξ ού έμεινε και παρά τω λαώ μέχρι σήμεραν ή λέξις ψωριάρης, ως ύβριστική.

Έν τή έκδόσει του ιστορικού Νικήτα Χωνιάτου, τή γενομένη μετά των λοιπών ιστορικών βυζαντινών εν Βόννη, υπό τό κείμενον του συγγραφέως προσετέθησαν και και αί εν τοίς περιθωρίοις των χειρογράφων του ιστορικού τούτου άπαντώσαι έρμηνευτικά σημειώσεις εν τή δημώδει διαλέκτφ υπό των αντιγραφέων ή άναγνωστών κατόχων των χειρογράφων ή άλλων υπομνηματιστών. Αί σημειώσεις δέ αύται έτέθησαν χάριν σαφηνείας του κειμένου. Οποίαν όμως έρμηνείαν άναγινώσκομεν εν ύποσημειώσει εις τό άνωτέρω χωρίον του Χωνιάτου, εν φ' αναγράφεται ότι ο Στέφανος ένεκάλει «τόν τής ψωριώδους άκρασίας οδαξισμόν» τής Ευδοκίας; τήν έξής* «ως περιπλοκάς και συνουσίας άνδρών άγαπώσα». Η κακοήθεια του έρμηνευτού τούτου είνε πασιφανής. Ηθέλησε να προσάψη εις την Ευδοκίαν μομφήν, ήν ο Χωνιάτης ούδαμώς αναφέρει. Τοιαύτας δέ προσθήκας σκανδαλώδεις, ο υπομνηματιστής Έλλην έχει και άλλαχού, φέρει δέ και γνώμην επί τούτων, οίονει προς ήθικοποίησιν, όπερ δίδει ήμίν την ύπόνοιαν ότι ήτο καλόγηρός τις (όρα Χωνιάτου και σελ. 73. 590. 647). [Έπεται τό τέλος].

Τό κατωτέρω δημοσιεύομενον διήγημα είνε έργον του διασήμου Ούγγρου συγγραφέως Μαυρικού Γιοκάι, τό όνομα του όποίου κατέστησεν άκόμη δημοτικώτερον εν Εύρώπη ή φιλολογική του πενηκονταετηρίς, ή πανηγυρισθείσα εν Πέστη τόν παρελθόντα Ίανουάριον μετά πομπής, ή άπήχησις τής όποιάς έφθασε και μέχρις Έλλάδος. Ο Μαυρικός Γιοκάι έγεννήθη τή 19 Φεβρουαρίον εν Κομόρη, όπου ο πατήρ του ήτο δικηγόρος. Ζωγράφος κατ' αρχάς, δικηγόρος κατόπιν, έγκατέλειψε και τά δύο, διά να έπιδούη εις την φιλολογίαν και εις την δημοσιογραφίαν. Έγραψε πληθύν διηγημάτων, μυθιστορημάτων και άρθρων πολιτικών. Ούδεις περισσότερον αυτού άνεγνώσθη εν Ούγγαρία ούδ' ήγαπήθη θερμότερον υπό του λαού, όστις εις τά έργα του Γιοκάι, τά τόσον τεχνικά εν τή άπλότητί των, έβλεπε την ιστορίαν του, τας παραδόσεις του, τά έθιμά του, τους πόθους του. Διευθυντής έφημερίδος, μέλος του κοινοβουλίου, μέλος τής Ακαδημίας, μέλος Συλλόγων και Έταιριών, άρθρογράφος, διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος, ο Γιοκάι δύναται να προβληθί ως παράδειγμα φιλοπονίας, σχεδόν υπερανθρώπου. Και άλλοι εις διάφορα στάδια έώρτασαν πενηκονταετηρίδας· άλλ' εις πολλούς έξ αυτών δέν θά ήρκουν αίώνες διά να παραγάγουν την πληθύν και την ποικιλίαν των έργων, τά όποία έντός πενηκονταετών συνεχώρευσεν ο Μαυρικός Γιοκάι.

Σ. τ. Δ.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΚΑΙ ΖΩΗ

Διήγημα Μαυρικού Γιοκάι.—Μετάφρ Ν. Έπ.

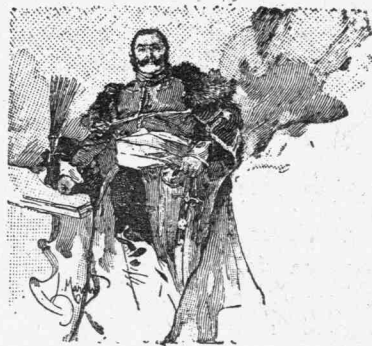
Έγνώρισαν βέβαια πολλοί τόν κ. Φάρκαν Πέτκη, τόν άγαθόν γέροντα, και δι' αυτούς θά ήτο περιττή πάσα σύστασις. Δυνατόν όμως ή διήγησις αύτη ν' αναγνωσθί και υπό ανθρώπων, οί όποιοί δέν τόν έγνώρισαν. Νομίζω λοιπόν αναγκαίον να περιγράψω όλίγον τόν Φάρκαν Πέτκη και τόν βίον τόν όποίον διήγε.

Κατά τό 1676 ήτο δικαστικός έρχων

εν Έσσήγη και δέν θά έδύνατο κανείς να εύρη καθ' όλην την χώραν καλλίτερον αύθέντην από αυτόν. Οί όγδοήκοντα ύπηρέται, μάγειροι, ίπποκόμοι, ποιμένες, ως και οί δορυφόροι οί πολλοί, οί όποιοί έξων υπό τας διαταγάς του, ήσαν τόσον εύτυχεις όσον και εις την πατρικήν των οικίαν. Και ήμπορούσε κανείς ασφαλώς να ισχυρισθί, ότι όποιος εισήρχετο άπαξ εις τό άρχοντικό του, δέν θά ήθελε πλέον να φύγη.

Η φιλοδοξία του Φάρκα Πέτκη εις τρία πράγματα περιωρίζετο. Πρώτον ήθελεν όλος ο κόσμος να τον γνωρίζη ως άγαθόν και έλευθέριον και διά τούτο ήτο εις άκρον φιλόζενος, ώστε όσοι μετέβαινον εις την οικίαν του, έγέγοντο δεκτοί μετά πολλής χάρας και ένόμιζον ότι από μακρού χρόνου έπεριμενότο.

Ήτο τόσον καλός οικόδεσπότης και ήξευρε τόσον καλά να περιποιηται τους ξένους του, ώστε πολλάκις άνθρωποι που ήρχοντο διά την πανήγυριν τής Παναγίας

και έσκέπτοντο να καθήσουν όλίγας μόνον ώρας, παρέμενον όλας τας ήμέρας τής έορτής, συχνάκις δέ και μετ' αυτήν εκείνος τους έκράτει. Κανείς δέν έδύνατο να φύγη εκ τής οικίας του χωρίς να συναποφέρη και εν δώρον. Περιέφερε τους ανθρώπους εις τας αποθήκας και εις τους σταύλους του και τους ήρώτα δι' όλα τά άντικείμενα: Πώς σου φαίνεται αύτη ή άραβική φορβάς; Σου άρέσει αύτό τό σπαθί, αύτό τό άνθοδοχείον; — και αν ο έρωτώμενος άπάντα: — είνε πολύ ώραϊον, ήτο υποχρεωμένος να τό δεχθί ως δώρον.

Κανέν ήμερολόγιον δέν είχε περισσοτέρως έορτάς από τό ήμερολόγιον του Πέτκη. Αυτό δέν θά σάς ρανη παράξενον, άμα μάθετε ότι ο Πέτκη έπανηγύριζε και του παππού του άκόμη την έορτήν, διά να μην εύρίσκειται δέ ποτέ άνευ συνδαιτυμόνων εις τά μεγάλα συμπόσια τά όποία έδίδεν, απέστελλεν εις τους φίλους του άληθείς δικαστικές κλήσεις, ως δικαστής όπου ήτο.

Εις ένα άρχοντικόν που εύρίσκοντο τόσοι ύπηρέται όσοι εις του Πέτκη, ήτο άδύνατον να μη συνάπτωνται γνωριμίαι μεταξύ ύπηρετών και νεανίδων. Ο γηραιός Πέτκη άμα έμάνθανε καμμίαν τέτοιαν γνωριμίαν, άμέσως ένύμφευε τους γνωρίμους, διά να μη χάση παρομοίαν λαμπράν εύκαιρίαν έορτής.

Εις τό χωρίον του δέν ύπῆρχον έπαίται. Ήρκει μόνον να συναντήση κανένα